

דף ח.

עין משפט א.

או"ח סימן צ סעיף ט

מ. י. ישתדל אדם להתפלל בבהכנ"ס עם הצבור^ד, ואם הוא אנוס שאינו יכול לבא לבהכנ"ס יכוין להתפלל בשעה שהצבור מתפללין.
וכן אם נאנס ולא התפלל בשעה שהתפלל הצבור מ"מ יתפלל ביחיד בבהכנ"ס^ה.

ד. אמרו בגמ' ברכות דף ז' איזהו עת רצון זה בשעה שהצבור מתפללין.
ה. א"ר יוחנן אין תפלתו של אדם נשמעת אלא בבכנ"ס משום שהמקום קבוע ומיוחד לתפלת הצבור, כה"ח אות נ"א. ובתפלת צבור אפי' יש בהן חוטאין אין הקב"ה מואס בתפילתן של רבים.
ו. יש לזהר היכא דאפשר שלא לעמוד בתפלה במחיצת אדם רשע שאז יבא לידי הרהורים רעים ושכינה מתרחקת ממנו. כה"ח אות נ"ג.
ז. ואם יש בלכול בבכנ"ס ברוב עם ואין אדם שומע קריאת התורה ולא תפלה כתב הרדב"ז בסי' י"ח דעדיף שיתפלל בביתו בעשרה, כה"ח אות נ"ד.
ח. זקן שקשה לו היציאה לבהכנ"ס בימי הקור והגשם מותר לו להתפלל ביחיד בביתו, כה"ח אות נ"ו.
ט. ושלש תפילות נשמעות, א'. תפילת יחיד בדמעות בכל יום, ב'. תפילת יחיד בין ר"ה ליוה"כ, ג'. תפלת צבור בכל יום.
י. וכל מי שבוכה בתפלתו הכוכבים ומזלות בוכים עמו ותפלתו נשמעת.
יא. וז"ל השל"ה, דמ"ש חז"ל דאין הקב"ה מואס בתפילתן של רבים והרי עינינו רואות שבכל יום מתפללים על הגאולה וכו', ועדיין לא נושענו, ותירץ שבכל יום ישנה גאולה שאנחנו קיימים ככבשה בין שבעים זאבים, ובכל יום עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם.
יב. ועוד י"ל דלעולם תפלת הצבור נשמעת אבל לא תעשה פרי עד עת יבא הקץ, כה"ח שם.
יג. אם אדם אנוס שאם יתפלל עם הצבור יהיה לו מניעת ריוח יתפלל עם הצבור, אבל אם יהיה לו הפסד ממש ולא רק מניעת ריוח יכול להתפלל ביחיד, שם אות ס"א.
יד. ואם נאנס ולא בא להתפלל בבהכנ"ס יכוין לזמן שהצבור מתפללין, וגם אם הצבור מתפללין חזרת הש"ץ הוי תפלה עם הצבור כיון שתפלת החזרה היא עבור כל הצבור, ואף שהיום כולם בקיאים מ"מ ע"פ האר"י ז"ל החזרה צריכה לציבור. כה"ח אות ס"ג.
טו. בשעה שהצבור מתפלל שחרית והיחיד מתפלל מוסף לא הוי כתפלה בשעה שהצבור מתפללין, מ"א ס"ק י"ז.

עין משפט ב.

או"ח סימן צ סעיף יא

יא. מי שיש לו בית כנסת בעירו ואינו נכנס להתפלל בו נקרא שכן רע^י, וגורם גלות לו ולבניו.

הגה: ובלא שהשעה עוברת יתפלל הפיוטים והתחינות עם הצבור, ולא יפוש מהם, אפי' כדי לעסוק בדברי תורה.

עין משפט ג.

או"ח סימן צ סעיף כ

כ. כא. יכנס שיעור ב' פתחים^ז ואח"כ יתפלל, ויש מפרשים דהיינו ח' טפחים^ח מהפתח ולפנים שלא תראה עליו התפלה כמשאוי, וי"א הטעם שמביט לחוץ ואינו יכול לכוין. ויש מפרשים דהיינו שישהה מעט מהלך ב' פתחים אחרי שנכנס ואח"כ יתפלל ונכון לחוש לכל הפירושים^ט.

ו. ברכות ח' ע"א, ואותם האנשים היושבים בעזרת נשים ואינם נכנסים להתפלל לבהכנ"ס וכן אותם המדברים בבהכנ"ס בשעה שהצבור מתפללים נדונים בצוה רותחת, כה"ח אות ע"ו.

ו. ואם יש ב' בתי כנסיות בעיר מצוה ללכת לרחוקה יותר משום שכר פסיעות כמ"ש בסוטה כ"ב ע"א ובמציעא ק"ז ע"א, מ"א ס"ק כ"ב. ואם בהכנ"ס מחוץ לעיר אין נקרא בזה שכן רע, הגם שמחוייב ללכת עד ד' מילין אבל מ"מ אינו נקרא שכן רע אם אינו הולך. ומשמע דלבהכנ"ס בעירו אפי' אין שם עשרה חייב ללכת, כה"ח אות ע"ח.

ז. ת"ח מצוה להתפלל בבית המדרש אף שבבהכנ"ס ברוב עם. ואם אינו הולך לבהכנ"ס בעירו ומתפלל בביתו בעשרה אינו נקרא שכן רע דשכינה שורה בעשרה גם בביתו, מ"מ מצד קדושת בכנ"ס לא יצא.

ז. מכבדין בפתח בהכנ"ס שיכנס הגדול תחלה היות וראוי למזוזה, מברכות מ"ז ע"א, ועיין פי' רש"י שם, מ"א ס"ק ל"ה. וצריך לכבד בין בכניסה בין ביציאה, כה"ח אות קכ"ד.

ח. דשיעור פתח הוא ד' טפחים, ב"י.

ט. היינו גם אם אינו פתוח לר"ה, וגם ישהה במקומו שיעור מהלך ח"ט לפני שיתחיל להתפלל, כה"ח אות קכ"ו.

ו. והב"ח כתב דנכון שבכל בכנ"ס יעשו עזרה לפני הכניסה לבהכנ"ס עצמו כדי שיכנס אדם בב' פתחים. מ"א ס"ק ל"ה.

עין משפט ד.

או"ח סימן צ סעיף יח

יח. יט. בית המדרש קבוע קדוש יותר^י מבית כנסת, ומצוה להתפלל בו יותר מבהכנ"ס והוא שיתפלל בעשרה^ז.

הגה: וי"א אפי' בלא עשרה עדיף, ודוקא אדם שתורתו אומנותו ואינו מתבטל^ל, ואפי' הכי לא ירגיל עצמו לעשות כן שלא ילמדו ממנו עמי הארץ ויתבטלו מבהכנ"ס.

הגה: ת"ח אסור לו לעסוק בתורה בבהכנ"ס בזמן שהצבור אומרים סליחות ותחנונים^מ מטעם שלא ילמדו ממנו עמי הארץ.

עין משפט ה ו.

או"ח סימן קמו סעיף א

א. אסור לצאת ולהשאיר ס"ת כשהוא פתוח^ז אבל בין גברא לגברא מותר^ס.

עין משפט ז

או"ח סימן קמו סעיף ב

ב. ג. לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום בשעת קריאת התורה מותר^ע.

- י. ברכות דף מ', דכתיב אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב.
- כ. ואפי' שבבהכנ"ס ישנו צבור ברוב עם, בית המדרש בעשרה עדיף, ועיין בכה"ח אות קי"ג עוד תירוץ והנפ"מ.
- ל. פי' שאינו רוצה להתבטל מלימודו.
- מ. ואם הוא כבר התפלל, ואינו עומד שם אלא לענות קדישים וקדושות, עוסק בלימודו ואינו חושש וזה ברור וכן נהגו. כה"ח אות קט"ז.
- נ. ברכות ח' ע"א.
- ס. ודוקא מתוך דוחק גדול או אונס גמור, ואפי' אם בא אדם לקרוא לאחר בשעת הקריאה אפשר שאסור לו לצאת, כך משמע מהמ"א בסי' קל"ח ס"ק א', וצ"ע כה"ח אות ג'.
- ו. גם בין גברא לגברא שמותר, היינו רק אחרי שבירך ברכה אחרונה, כה"ח אות ד'.
- גם בין גברא לגברא שמותר היינו בנשארו עשרה, מ"ב אות ב'.
- והטעם בין גברא לגברא שמותר כיון שהס"ת נגללת או מכוסה במטפחת ולא הוי ס"ת פתוח, שם אות ו'.
- ע. ולקרות שנים מקרא ואחד תרגום משמע שמותר, ודין זה מוסכם ממה שלא הביאו מר"ן השו"ע בשם י"א, וכ"כ בסי' רפ"ה סעיף ה' בסתמא, ודלא כהפר"ח שחולק בזה. וכתב בת"ה אפי' דליכא עשרה שמקשיבים לקריאת התורה מותר. וכ"כ המ"א בס"ק ה',

מ"מ בפרשת זכור ופרשת פרה^פ שהם בעשרה מן התורה צריך לכוין ולשומעם מפי הקורא.
והנכון שבכל הפרשיות ראוי למדקדק בדבריו לכוון דעתו ולשומעם מפי הקורא.

עין משפט ט

או"ח סימן רפה סעיף א

א. אע"פ שאדם שומע כל התורה כולה בשבת בצבור, חייב לקרוא לעצמו בכל שבוע פרשת אותו השבוע שנים מקרא ואחד תרגום^ז, אפי' עטרות ודיבון^ק.

דף ח:

עין משפט א.

או"ח סימן צ סעיף ח

ט. אסור לעבור חוץ לבהכנ"ס בצד שהפתח פתוח בזמן שהצבור מתפללין אם אין רק בכנ"ס אחד בעיר, משום שנראה ככופר שאינו

מ"מ זה מדינא אבל כבר סיים השו"ע דהנכון שבכל הפרשיות ראוי למדקדק בדבריו לכוון דעתו ולשומעם מפי הקורא, וזה חוזר גם על קריאת שנים מקרא ואחד תרגום, ועיין בכה"ח אות ט"ז.

פ. כאן פשיטא ליה למר"ן השו"ע דשניהם דאורייתא ולא כמו שכתב בס"י תרפ"ה דכתב זה בשם י"א. ברכי יוסף אות ב'.

צ. ברכות ח' ע"א. ושם, שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו. והשל"ה כתב דיכול לקרוא כל הפרשה שנים מקרא ואח"כ אחד תרגום, וכ"כ מהרש"ל דכ"מ ממגילה דף ד'. אך ע"פ האר"י ז"ל יש לקרוא כל פסוק ב' מקרא ואח"כ אחד תרגום. אדם שיש לו ס"ת בתוך ביתו ויודע קריאתה עם טעמיה עדיף שיקרא שנים מקרא מתוך הס"ת שיש בו קדושה יתירה, ואם אינו יודע טעמיה ודיקדוקיה עדיף שיקרא מתוך חומש. כה"ח אות ז'.

סומא פטור משני מקרא ואחד תרגום אפי' לשמוע מאחר, אך המחמיר לשמוע מאחר תע"ב. כה"ח אות י'.

התרגום א"צ לקרותו עם טעמים, שם. אין לקרוא שני מקרא ואחד תרגום בליל שישי לפני שיאיר היום, כה"ח אות י"ד, ולא יפסיק בשום דבר, ע"פ חכמי המקובלים ויש סוד בדבר, שם אות ט"ו.

ק. פי' שאין בו תרגום וה"ה ראובן ושמעון. ועוד אפי' עטרות ודיבון שהם שמות ערים שקראו להם עכו"ם כך ג"כ צריך לומר אותם.

מתפלל עמהם^ר, ואם נושא משוי^ש או מניח תפילין או שיש פתח אחר לבהכנ"ס מותר.

עין משפט ב ג. או"ח סימן נח סעיפים ג ד ה

ג. בדיעבד ובשעת הדחק כגון במקום גדודי חיה ולסטים^ת יכול לקרוא ק"ש וברכותיה משעלה עמוד השחר^א דקרינן ביה ובקומך וגם נקרא יוצר אור.

ה. ד. קראה משעלה עמוד השחר אפי' שלא היה אנוס בדיעבד יצא^ב.

הגה: ואם קראה בלא ברכותיה חוזר וקורא אותה בזמנה בברכותיה.

ה. ה. נאנס ולא קרא ק"ש בערבית עד שעלה עמוד השחר, כיון שלא הנץ החמה עדיין קורא ק"ש^ג ויוצא בה ידי חובת ק"ש ערבית. ואם היה אנוס באותה שעה לצאת לדרך למקום גדודי חיה ולסטים לא

ר. ברכות ח', ואפי' אם התפלל כבר, ועיין בברכות ס"א ע"א דאמר ר"י שם אחרי אשה ולא אחורי בכנ"ס בשעה שהצבור מתפללין.

ובשעה שהצבור מתפללין לאו דוקא ק"ש ושמונה עשרה אלא גם בפסוקי דזמרה יש להחמיר, כה"ח אות מ"ו.

ש. וה"ה הולך במרוצה כך היא בגמ' דף ח' ע"ב אך מר"ן השמיטו מכיון שהרי"ף והרמב"ם לא גרסו כן וע"כ יש להחמיר, כה"ח אות מ"ח.

ובמקום שהמנהג להתפלל ותיקין אפי' אין בכנ"ס אחר בעיר מותר לעבור שלא בשעת ותיקין דתולין שהוא כבר התפלל. שם אות מ"ט.

והרמ"א הוסיף או היה רוכב על בהמה שאז טרוד בשמירתה והשו"ע השמיטה כיון דהרי"ף והרמב"ם לא גרסו זה בגמ' וע"כ יש לחוש ולהחמיר. כה"ח אות נ'.

ת. וצריך לצאת לדרך אפי' לדבר הרשות, או שיש קבורת מת או ברית מילה, כה"ח אות י"ד, ובכה"ג יניח תפילין והטלית מעמוד השחר ולא יברך עליהם וכשיגיע הזמן אז יברך עליהם.

א. וקודם עמוד השחר אף בדיעבד לא יצא, ברכי יוסף אות ד'.

ב. והוא שלא יהיה רגיל לעשות כן כשלא מדוחק, ב"י. ומשמע מהפר"ח דאם קראה ב' ימים כך הוי רגיל ולא נקרא דיעבד, דבשני פעמים נקרא רגיל, כה"ח אות כ', ויש שכתבו דפעם בל' יום הוי אקראי שם.

ג. ומשמע מגמ' ברכות ח' ע"א דקורא אותה עם ברכותיה, רק ברכת השכיבנו לא יאמר וכן משמע מהרא"ש שם.

אולם כיון שיש מחלוקת מהו זמן נץ החמה, כל שנשאר פחות משעה עד יציאת גוף השמש על הארץ יקראנה בלא ברכות משום סב"ל, כה"ח אות כ"א.

יקרא אז ק"ש פעם שניה בשביל ק"ש דשחרית ^ד שמאחר שעשאו לילה אינו יכול לעשותו יום.

או"ח סימן רלה סעיף ד

ה. ד. הקורא ק"ש של ערבית אחר שעלה עמוד השחר לפני נץ החמה לא יצא ידי חובתו, אלא א"כ היה אנוס כגון שיכור או חולה ^ה. ואנוס שקורא אחר עמוד השחר לא יאמר השכיבנו שאין זה זמן שכיבה.
הגה: אבל שתי ברכות ראשונות וברכה עד גאל ישראל אומרים.

ד. ודוקא בקורא פעם השניה ג"כ לפני שיגיע זמנה אבל אם יקרא אותה בזמנה סמוך לנץ החמה מהני, כה"ח אות כ"א.

ה. אם היה קרוב לעמוד השחר ועדיין לא קרא ק"ש ולא התפלל ואין שהות לקרוא גם ק"ש וגם להתפלל, יש לו להתפלל קודם דק"ש אפשר גם אחר עמוד השחר לא כן התפלה, כה"ח אות ל"א.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com